

Félszáz Faust-illusztráció

A világirodalom egyik legismertebb művét 1808-ban jelentette meg Johann Wolfgang von *Goethe*, és bár drámai költeményét rövidesen több vállalkozásban is kinyomtatták, azt csak kevesen tudják, hogy a szerző határozottan elzárkózott a képekkel kísért kiadásoktól. Érdeklődő képzőművész pedig már az 1810-es évektől akadt épp elég, főleg a német nyelvterületről, de szinte egész Európából. Ezeket a képi megjelenítéseket viszont csak külön forgalmazták. Csupán az író 1832-es halála után vált szabaddá a könyvillusztrálás. Eleinte tucatnyi, majd hovatovább kétszer annyi kísérő képet alkottak a kötetekhez. Goethe eredeti szándékából kiindulva, a legtöbben a címszereplőt helyezték középpontba, mások inkább Mefisztóra fókuszáltak, netán kettejük kölcsönös kapcsolatát vagy a szerelmi szálát részletezték, Margit alakját ábrázolták.

Liezen-Mayer Sándor (1839-1898) tehetős szülők gyermekeként látta meg a napvilágot Győrben. A helybéli Al-Mútanodai Rajziskola elvégzése után a szülei (*Liezen-Mayer* Ferenc és *Mossik* Alojzia) nem fogták kenyérkeresetre. Tehetős nagybátyja – a pozsonyi *Edl* Tivadar földbirtokos – támogatásával

1855-től előbb a bécsi képzőművészeti akadémián tanult másfél évet, majd a müncheni Bajor Királyi Akadémiára került, a híres történeti festő, *Carl von Piloty* osztályában diplomázott. (Később professorként rövid stuttgarti kitérő után 1883-tól itt is tanított haláláig. Számos magyar tanítványa is akadt.) Rendszeresen szerepelt képeivel Budapesten, különféle országos tárlatokon.

Honi megrendelésre készült Magyarországi Szent Erzsébet (1882) című festménye jelenleg a Budavári Palotában székelő Magyar Nemzeti Galéria első emeleti, a XIX. századi festészet részlegén látható. Ugyanitt, a grafikai kabinetben gyönyörködhetünk abban a kamaratárlatban, amely az „Azzal vagy egy, kit megragadsz” címet kapta. Ezt a festő Faust-illusztrációból rendezett összeállítást *Hessky* Orsolya művészettörténész jegyzi, aki példás gondossággal válogatott idézeteket is a képeket kísérő háttérinformációk mellé. Az intézmény grafikai gyűjteményében fellelhető előtanulmányokat és a művész vázlatkönyvéből kiragadott – a legkülönbélebb technikákkal készített: a ceruzavonásoktól a tusba mártott tollon és ecseten át a lavírozott festményekig sok

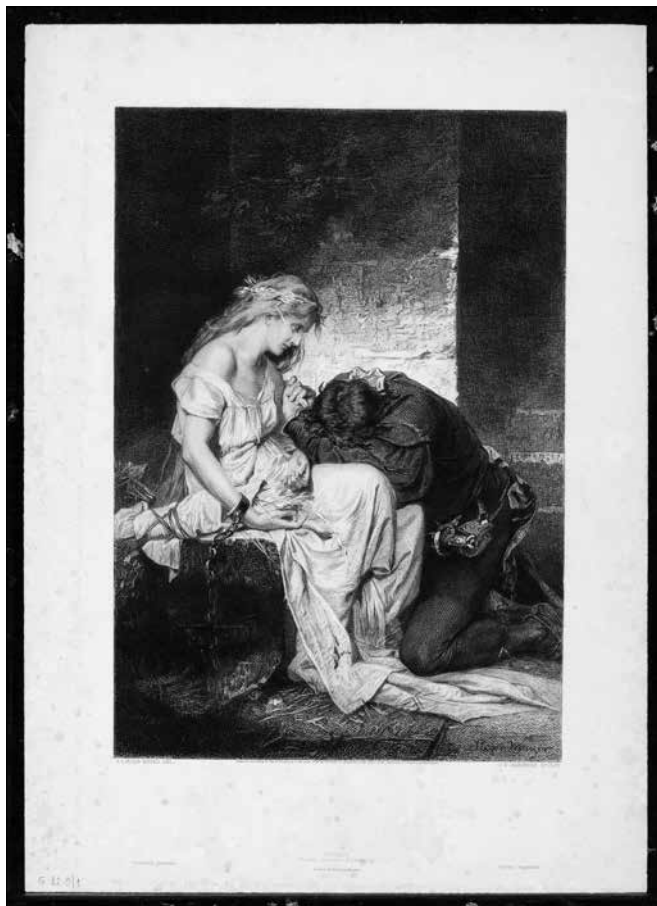
Liezen-Mayer Sándor:
Faust a dolgozószobájában

1870-es évek első fele,
tus, toll, ecset papíron
(Fotó: MNG)

Liezen-Mayer Sándor:
**Faust és Mefisztó
a párbaj után**

1870-es évek első fele, tus
és ecset papíron
(Fotó: MNG)

Liezen-Mayer Sándor: Faust és Margit a börtönben; Margit és Faust a kerti padon (1876 körül, acélmetszet)

megoldást alkalmazó – műtervezeteket tárt a közönség elé. A „hab a tortán” három, a témába vágó, kisebb-nagyobb olajkép.

Amint a tárlatkísérő kiadványban közölt tanulmányból kiderül, az európai hírű mestert a hetvenes évek elejétől kezdte erőteljesen foglalkoztatni a Faust-téma. Végül ötven illusztrációt készített, amelyek nem teljesen önállóak s függetlenek egymástól, hanem két különböző szinten veszik fel ismételtelen a cselekmény fonalát, afféle bűvópatakként újra és újra felbukkanva értelmezik a történetet. Miközben bizonyos képek egy-egy jelenet általános összefoglalását adják, mások pontos szövegrészek vagy történések képi ábrázolására vállalkoznak, sohasem ismétlések azonban, mert nem fedik egy az egyben egymást. Mivel Liezen-Mayer figyelmét főként Margit áldozati volta ragadta meg, a festő néhány önálló zsánerjelenetét a hősnő jellemének ábrázolására szánta.

A tárlat bejáratánál megtekinthető a Faust díszalbumának 1876-os, első német kiadása, amelyet Liezen-Mayer Sándor illusztrált. A kötet a Szépművészeti Múzeum könyvtárából került a kiállítóterbe. A képeket Theodor *Stroefér* kiadványvállalata, részben külön műlapokként illesztette a nagyméretű albumba. A rajzok alapján készült réz- és acélmetszeteket a korszak legjobb mesterei – E. *Forberg*, G. *Goldberg*, Fr. *Ludy*, J. *Bankel* és J. F. *Deininger* – készítették, a fametszetek Wilhelm *Hecht* xilográfiai intézetének munkatársaitól valók. A szintén fába vésett díszes iniciálék, szövegek közti díszítések Liezen-Mayer egy-

kori akadémiai osztálytársa, Rudolf *Seitz* munkái. A kötet akkora sikert aratott, hogy még abban az évben francia, angol és holland kiadás követte, majd a német kiadó egy könnyebben kezelhető, negyedére kicsinyített méretű, olcsóbb változatot is piacra dobott. A könyvsiker közvetlen eredményeként a müncheni akadémia 1877-ben tiszteletbeli tagjává választotta a magyar festőt.

Külön említést érdemel a más-más eljárású sokszorosítások eredeti rajzainak sorsa. Hessky Orsolya a sajtótájékoztatón elmondta: félszáz kartont a festő Budapesten is kiállított az 1870-es évek derekán, s az egykorú híradások szerint valamennyi elkelt. Még akkoriban szétszóródhattak tehát a Monarchiában és mai napig lappanghatnak valahol, eddig nem bukkant fel belőlük egyetlen példány sem.

Margit tragikus sorsa viszont életre szólóan megtermékenyítette a mester festészetét is. A Nemzeti Galéria raktárából most ismét a közönség elé került egy, az 1870-es évek első felében készült fatáblára és két lenvászonra festett kis remekmű, melyek a rájuk rakódott porréteg letisztítása és a felfrissítés után újra régi fényükben ragyognak. A „Margit a nyakláncsal” oldalmellképe mellett az egész alakos „A kerti padon”, valamint a „Faust és Margit a kertben” című alkotások így nemcsak az avatatlan látogatóknak szerezhetnek örömet, hanem – saját bevallásuk szerint – a múzeumi szakemberek számára is a felfedezés erejével hatnak.

Wagner István